

Protocol en werkwijze bodycam gemeente Putten

1. INLEIDING

De buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna BOA's) hebben bij het uitoefenen van hun taken regelmatig te maken met incidenten, variërend van verbale tot soms fysieke agressie. Een nadere onderbouwing ten aanzien van de Puttense situatie zal in de bijlage worden bijgevoegd.* Uit meerdere onderzoeken, onder meer van Sander Flight¹, is gebleken dat bodycams kunnen bijdragen aan de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de BOA's.

De politie heeft minder capaciteit voor de handhaving van lichte overtredingen zoals parkeerproblematiek. De handhaving van deze lichte overtredingen is daarom ook bij gemeentelijke BOA's neergelegd. Naast het houden van (parkeer)toezicht, treden zij onder andere op bij overtredingen van de APV, overtredingen van de alcoholwet, jeugdoverlast en de handhaving ten aanzien van COVID-19.

De BOA's krijgen in de uitoefening van hun taken te maken met verbale of fysieke agressie. Bij het uitschrijven van een parkeerboete worden onze BOA's bijvoorbeeld na het uitschrijven van zo'n boete regelmatig (verbaal) bedreigd. Dit is ook aan de orde in de horecanachten. Aangezien agressie tegen onze BOA's onacceptabel is, willen wij onze BOA's uitrusten met een bodycam die aan het uniform van de BOA vastzit.

In dit protocol staat beschreven waarom de BOA wordt uitgerust met een bodycam en welke regels er gelden rondom de toepassing van de bodycam.

De bodycam

Een bodycam is een kleine draagbare camera die aan het uniform van de BOA vastzit. Het filmen met een bodycam is feitelijk een observatie met behulp van een technisch middel: een vorm van versterkte waarneming. De camera registreert datgene waarop het gericht is, namelijk de gebeurtenissen die de BOA zelf meemaakt, ziet en/of hoort.

Doel

Het doel van het dragen van de bodycam door de BOA's is onder andere:

- versterken van hun veiligheidsgevoel;
- bijdragen aan de-escalatie;
- preventieve en afschrikwekkende werking bij potentieel agressieve personen.

2. PRIVACY

Het gebruik van bodycams valt onder het algemene regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna te noemen AVG), omdat sprake is van de verwerking van beeld- en geluidsmateriaal persoonsgegevens. De bepalingen uit de 'beleidsregels cameratoezicht' van de Autoriteit Persoonsgegevens zijn eveneens van toepassing.

Artikel 6 AVG bevat een limitatieve opsomming van de gronden die een gegevensverwerking rechtvaardigen. Het artikel behelst bovendien dat bij elke verwerking moet zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de inbreuk op de belangen van de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel. Ingevolge het subsidiariteitsbeginsel mag het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt in redelijkheid niet op een andere, voor de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene minder nadelige wijze kunnen worden verwerkeld.

Bij de inzet van de bodycam is er sprake van een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De gronden voor rechtvaardiging zijn:

- a. de noodzaak voor een gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke of de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak;

1) Onderzoeker met als specialistisch aandachtsgebied cameratoezicht

- b. uit een aparte belangenafweging blijkt dat de privacy-inbreuk proportioneel is;
- c. de privacy-inbreuk voldoet aan de subsidiariteitseis;
- d. er maximaal rekening wordt gehouden met de privacy van de geobserveerde.

Noodzaak

Omtrent de noodzakelijkheid van het gebruik van de bodycam wordt het volgende overwogen. Agressie en (verbaal/fysiek) geweld zijn volgens de Arbwet een vorm van psychosociale arbeidsbelasting. De fysieke gevolgen kunnen variëren van lichte verwondingen, permanente fysieke gevolgen tot in potentie het overlijden. Verbale vormen van agressie lijken wellicht minder schadelijk, maar komen veel vaker voor. De gevolgen van verbale agressie kunnen zijn: psychische pijn, angstgevoelens, slaapstoornissen, maagpijn, psychosomatische klachten en posttraumatisch stresssyndroom (PTSS). Werkgevers zijn, zoals beschreven in artikel 2.15 Arbobesluit, verplicht maatregelen vast te stellen en uit te voeren om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen of indien dat niet mogelijk is te beperken.

Elk incident waarbij jegens een BOA verbaal en/of fysiek geweld wordt gebruikt is er een teveel. De wens bestaat dan om het werk van BOA's veiliger te maken, zowel in objectieve als subjectieve zin. De bodycam is een gebruiksvriendelijk middel om de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de BOA's snel te bevorderen. Hiermee wordt de BOA binnen de openbare ruimte en op privéterrein(en) een veilig(ere) werkplek geboden. Verwacht wordt dat er door (de mogelijkheid van) opname van een incident met de bodycam agressie wordt voorkomen. Voorkoming van meer geweld of het vergroten van de pakkans van een verdachte door het na vordering van de politie aanleveren van de opgenomen beelden draagt ook direct bij aan de veiligheid(gevoelens) van de BOA. Dit belang weegt zwaarder dan het belang van een persoonlijke levenssfeer zonder inmenging.

Proportionaliteit

De bodycam wordt slechts ingezet ter bescherming van de BOA als werknemer van de gemeente. Het doel van het gebruik van bodycams is het bijdragen aan het gevoel van veiligheid van de BOA's tijdens de uitoefening van hun functie. De beelden worden nadrukkelijk niet (zelfstandig) gebruikt als strafrechtelijk opsporingsbewijs (zoals identificatie), noch als ondersteuning van bestuursrechtelijke handhaving en toezicht. De bodycam zal pas na een waarschuwing van de BOA worden ingezet en alleen in omstandigheden waarin de BOA's denkt te worden geconfronteerd met een onveilige situatie. In voorkomende gevallen zal een BOA's niet genoeg tijd hebben om te waarschuwen, bijvoorbeeld omdat geweld al heeft plaatsgevonden. In zo een geval wordt niet eerst gewaarschuwd.

De beelden zijn versleuteld/voorzien van encryptie en worden opgeslagen op een beveiligde server waardoor ze niet zomaar bekeken kunnen worden. Voor het bekijken van beelden is een uitleesprotocol in dit beleid opgenomen (zie verder hoofdstuk 5 voor het uitleesprotocol).

De beelden kunnen slechts na toestemming van de afdelingsmanager of privacy officer worden uitgelezen. Bij het bekijken van de beelden mogen de beelden niet worden opgenomen of verspreid worden via internet of social media, of anderszins worden gedeeld. In beginsel kan alleen de BOA die gefilmd heeft en betrokkene die gefilmd is de beelden inzien. Om de beelden in te zien zal een verzoek op grond van de AVG moeten worden ingediend door de BOA of betrokkene. Daarnaast kan de politie of het Openbaar Ministerie in geval van opsporing en vervolging van strafbare feiten de beelden opvragen. Dan zal overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving worden besloten of dit (deels) toegestaan is. Door de strikte voorwaarden die gesteld worden aan het gebruik van de bodycams in combinatie met de doelstellingen waarvoor deze worden ingezet wordt voldaan aan het proportionaliteitsbeginsel. De inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen staan aldus in evenredige verhouding tot de verwerkingsdoeleinden.

Subsidiariteit

De veiligheid van de BOA's heeft voortdurend bijzondere aandacht. Er wordt met regelmaat aandacht besteed aan de veiligheid van de BOA's en er worden maatregelen getroffen. *Alle BOA's hebben de cursus RTGB (Regeling Toetsing Geweldbeheersing Handhavers) gevolgd. In opvolging daarvan krijgen zij ook aanvullende trainingen op het gebied van de-escaleren.* De huidige uitrusting van de BOA bevat geen middel dat op vergelijkbare wijze kan worden ingezet in escalerende situaties om de in de inleiding gestelde doelen te bereiken.

Bijzondere persoonsgegevens

De AVG noemt in artikel 9 persoonsgegevens die als bijzonder moeten worden aangemerkt. Het betreft onder andere de gegevens over iemand godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid of seksuele leven. Als hoofdregel geldt dat de verwerking van bijzondere persoonsgegevens niet is toegestaan. Op camerabeelden van personen zijn de fysieke kenmerken van die personen zichtbaar. Zo is bijvoorbeeld zichtbaar of iemand een bril draagt - wat op visuele gezondheid zou kunnen duiden - of een hoofddoek - wat op godsdienste overtuiging zou kunnen duiden.

De Autoriteit Persoonsgegevens beschouwt de camerabeelden van een persoon, ook om opportu-
teitsredenen, niet als bijzonder persoonsgegeven, als:

1. het doeleinde van de verwerking niet gericht is op het verwerken van een bijzonder persoonsgegeven dan wel op het onderscheid maken op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
2. het voor de verantwoordelijke redelijkerwijs niet voorzienbaar is dat de verwerking zal leiden tot het maken van een onderscheid op grond van een bijzonder persoonsgegeven;
3. de verwerking van die bijzondere persoonsgegevens onvermijdelijk is bij die verwerking.

Indien de verwerking van de camerabeelden echter identificatie tot doel heeft, worden deze wel als ras-
gegeven aangemerkt.

3. DOELEN GEBRUIK DATA

De bodycams zijn bedoeld voor de persoonlijke veiligheid van de BOA's. De data kunnen slechts voor
enkele doelen worden gebruikt.

1. Bewijsmateriaal bij agressie/klacht jegens de BOA.
2. Uitsluitend op het verzoek van de BOA zelf kunnen eigen opnames gebruikt worden om het eigen handelen te evalueren. De opnames mogen niet gebruikt worden voor het beoordelen van het functioneren van de afzonderlijke BOA.

4. WERKINSTRUCTIE GEBRUIK BODYCAM

De bodycam staat continu aan en neemt steeds 30 seconden aan beeldmateriaal op. Na die 30 seconden wordt het opgenomen beeldmateriaal steeds opnieuw overschreven door wederom 30 seconden aan beeldmateriaal. Dat steeds 30 seconden aan beeldmateriaal wordt opgenomen waarna deze 30 seconden wordt overschreven, is om de aanleiding die heeft geleid tot de beslissing van de BOA om langer op te nemen ook op te kunnen nemen. Om langer te filmen dan de eerste 30 seconden en om hetgeen wat gefilmd wordt + de eerste 30 seconden op te slaan, schakelt de BOA de camera in. Dit doet de BOA wanneer de BOA denkt te worden geconfronteerd met een onveilige situatie en, indien mogelijk, na een duidelijke vooraf gegeven waarschuwing. Hierbij gelden de volgende gebruiksregels:

Uitgifte bodycam

- Bij aanvang dienst.
- In het logboek dat tijdens de dienst wordt ingevuld, wordt melding gemaakt van het gebruik van de bodycam of de waarschuwing om de bodycam te gebruiken. De laatste 3 cijfers van het serienummer van de bodycam wordt vermeld achter de naam van de BOA. Zie bijlage 'logboek gebruik bodycams.
- Indien aanwezig koppelt de BOA de bodycam via de keypad door zijn verbalisantnummer in te toetsen.

Gebruik bodycam

- De bodycam wordt in beginsel alleen gebruikt op het grondgebied van gemeente Putten. Uitzondering hierop is enkel in geval van inzet op het grondgebied van een van de convenantpartners BOA-samenwerking. In geval van gebruik of waarschuwing gebruik bodycam op grondgebied convenantpartner wordt dit specifiek genoemd in het proces-verbaal.
- De BOA draagt de bodycam duidelijk en zichtbaar aan het uniform aan de voorzijde ter hoogte van de borst. Op de bodycam of op het uniform wordt aangegeven dat de bodycam altijd stand-by aanstaat.
- De bodycam staat in principe op stand-by (iedere 30 seconden aan beeldmateriaal wordt continu overgeschreven zoals hierboven staat beschreven).
- De bodycam wordt door de BOA ingeschakeld/in functie gezet op het moment dat de BOA dit voor zijn/haar veiligheid of voor de veiligheid van derden (collega en/of publiek) nodig acht.
- Opname kan plaatsvinden in de openbare ruimte, voor publiek toegankelijke ruimte en kan ook plaatsvinden wanneer de BOA zich op een privéterrein of in een particuliere woning begeeft, voor zover de BOA de opname voor zijn/haar veiligheid nodig acht. De opgenomen beelden worden niet als bewijslast voor andere overtredingen gebruikt dan het (gewelds-)incident dat heeft plaatsgevonden tussen de BOA en de betrokkene.
- Wanneer de BOA een opname wilt starten, wordt vooraf gewaarschuwd/gemeld (met een luide stem), tenzij waarschuwen niet mogelijk is dat er opnamen gemaakt gaan worden van de betrokkene(n).

- Nadat de dreigende situatie voorbij is of geen sprake (meer) is van escalatie wordt de bodycam uitgezet.
- In een proces-verbaal wordt melding gemaakt van het gebruik van de bodycam of de waarschuwing om de bodycam te gaan gebruiken. Ook wordt in dit proces-verbaal de naam van de BOA genoemd, alsmede de tijd, de datum van het gebruik en de laatste 3 cijfers van het serienummer van de bodycam. Tevens wordt dit vermeld in het logboek gebruik bodycams.
- De BOA informeert ter plekke de gefilmde betrokkene(n) waar ze terecht kunnen voor informatie over de beelden en binnen welke termijn (28 dagen) de beelden worden gewist.

Informereren

Via www.putten.nl/Inwoners/Veiligheid kunnen burgers informatie opvragen over de werkwijze van de gemeente aangaande bodycams.

Inleveren bodycam

Aan het einde van de dienst wordt de bodycam ingeleverd. De bodycam mag niet naar huis worden meegenomen. De bodycam wordt door de BOA in het dockingstation geplaatst om de batterij weer op te laden. De BOA schrijft in het logboek en maakt, indien nodig, een proces-verbaal op.

Beheer beeldmateriaal

Volgens de AVG dient er een bewaartermijn te worden vastgesteld, die niet langer is dan nodig. De bewaartermijn van de beelden is op 28 dagen gesteld. Gedurende die tijd kunnen zowel boa's als betrokkenen een verzoek tot inzage van de beelden indienen. De op de server bewaarde beelden worden automatisch na 28 dagen gewist.

- Opslag en beheer van de beelden gebeurt bij de afdeling.
- Opgeslagen beelden zijn versleuteld en worden bewaard op een dedicated server.
- De bewaartermijn voor camerabeelden is 28 dagen. Als er in die periode geen verzoek tot inzage is gekomen, worden de beelden verwijderd.
- Heeft een bodycam een bepaald incident opgenomen waarvoor een verzoek tot inzage is ontvangen, dan worden de beelden bewaard totdat er een definitief besluit is genomen op het verzoek tot inzage. Bij goedkeuring mag de opname bewaard worden totdat het incident is opgelost.
- Mocht naar aanleiding van een voorval c.q. incident beelden ingezien moeten worden, dan wordt dit gedaan volgens het opgestelde protocol inzage beelden bodycam. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de BOA aangifte doet bij de politie, dit in samenspraak met de afdelingsmanager of secretaris. Indien er vanuit de politie/justitie een formele vordering komt, worden de beelden ter beschikking gesteld.
- Een verzoek tot inzage kan alleen schriftelijk worden gedaan, de verzoeker dient een aantoonbaar belang te hebben.
- Beelden worden niet verder verspreid, ook niet op het internet of op social media.
- Beelden worden niet gebruikt voor commerciële doeleinden.
- Met de beheerder van de server zijn goede afspraken gemaakt over de opslag en het wissen van beelden.

Bij verlies of diefstal van een bodycam

- Bij dit type bodycam kunnen bij verlies of diefstal de beelden niet worden uitgelezen door derden.
- Verlies of diefstal moet worden aangemerkt als een beveiligingsincident en zal als zodanig gemeld worden bij leidinggevende en Privacy officer of CISO.

5. PROTOCOL INZAGE BEELDEN BODYCAM

Het inzien van camerabeelden dient altijd goedgekeurd te worden door de afdelingsmanager van de BOA's, waarbij er een adviesrol is voor de privacy officer, welke door de afdelingsmanager geconsulteerd zal worden.

Het proces start met een schriftelijk verzoek tot inzage door de betreffende BOA. Een verzoek dient aan volgende voorwaarden te voldoen:

- a. Het wordt schriftelijk gedaan of per email.
- b. Voorzien van NAW gegevens en (mogelijk ook organisatie), telefoonnummer, emailadres.
- c. Aantoonbaar belang voor uitkijken beelden.
- d. Datum, tijdstip en plaats beelden.

De afdelingsmanager beoordeelt in samenspraak met de privacy officer het verzoek en geeft wel/niet akkoord. Hierbij wordt uitgegaan van het principe: "*Nee, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn*". Het is niet toegestaan om persoonsgegevens verder te verwerken op een wijze die onverenigbaar is met de doelen waarvoor ze zijn verkregen. Lees hier meer over bij "verwerking en uitzonderingsgronden" hieronder.

Wanneer het verzoek wordt ingewilligd wordt er door de afdelingsmanager schriftelijke toestemming gegeven om de beelden van de bodycam in te zien. De afdelingsmanager of privacy officer kijkt samen met de BOA naar de beelden. Het is niet toegestaan om opnames van de beelden te maken, of een kopie van de beelden te krijgen. Wel mogen er tijdens het bekijken van de beelden aantekeningen gemaakt worden.

Een betrokkene die is gefilmd kan conform de AVG een verzoek tot inzage van de beelden indienen. Inzage wordt verleend door samen met de BOA en/of afdelingsmanager de beelden in een daartoe ingerichte ruimte te bekijken. Het is niet toegestaan om opnames van de beelden te maken, of een kopie van de beelden te krijgen. Wel mogen er tijdens het bekijken van de beelden aantekeningen gemaakt worden. Tegen het besluit om niet te voldoen aan het verzoek kan verzoeker bezwaar en beroep instellen.

Verwerking en uitzonderingsgronden

Onder verwerking van persoonsgegevens valt ook het doorzenden, verspreiden, ter beschikking stellen, in verband brengen etc. Het is niet toegestaan om persoonsgegevens verder te verwerken op een wijze die onverenigbaar is met de doelen waarvoor de gegevens zijn verkregen. Bij de beoordeling of een verwerking onverenigbaar is als bedoeld, wordt in ieder geval rekening gehouden met:

- a de verwantschap tussen het doel van de beoogde verwerking en het doel waarvoor de gegevens zijn verkregen;
- b de aard van de betreffende gegevens;
- c de gevolgen van de beoogde verwerking voor de betrokkene;
- d de wijze waarop de gegevens zijn verkregen; en
- e de mate waarin jegens de betrokkene wordt voorzien in passende waarborgen.

6. ZEPCAM MANAGER

Binnen de gemeente zijn slechts twee functies als 'admins', niet zijnde een boa, aangewezen die toegang hebben tot Zepcam Manager. Binnen de gemeente zijn dit de personen in functie van afdelingsmanager Samenleving en coördinator team Toezicht.

Binnen Zepcam Manager kunnen rapportages op basis van de volgende metadata worden gegenereerd: opnames per account/afdeling, per apparaat, per gebruiker, per dag, per apparaat per dag, per gebruiker per dag, per account/afdeling gebruikers, account/afdeling apparaten en tot slot account/afdeling docking.

Figuur 1: processchema werkinstructie protocol inzage beelden bodycam

7. COMMUNICATIE OVER HET GEBRUIK VAN BODYCAM'S

Op 1 januari 2024 gaan we starten met het gebruik van de bodycams, om de veiligheid van de BOA's nog beter te kunnen waarborgen. Om dit kenbaar te maken ondernemen we voor 1 januari 2024 de volgende actie's:

- De raad geïnformeerd.
- Een artikel in de lokale krant geplaatst.
- Het protocol wordt gepubliceerd op een overheidsportaal.
- Een artikel op de gemeentelijke website geplaatst.

Het artikel op de gemeentelijke website is blijvend terug te lezen via www.putten.nl/Inwoners/Veiligheid

8. VERSIE BEHEER

Huidige versie

De huidige versie van het cameraprotocol is versie 2.0.

Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking hiervan in het Gemeentebblad.

Citeertitel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als: "Protocol en werkwijze bodycam gemeente Putten"

Als er in de toekomst wijzigingen nodig zijn op het protocol vervalt deze versie. Dit moet dan ook duidelijk op deze versie worden vermeld. Het aangepaste document krijgt dan een nieuw versienummer, voorzien van een nieuwe datum.

Loglijst

De loglijst hieronder geeft inzicht in wie het cameraprotocol en de daarbij behorende instructie heeft ontvangen, en wie de inhoud van dit document kent. Alle BOA's (in eigen dienst en ingeleend) en de afdelingsmanager en coördinator van het team moeten dit protocol en de instructie ontvangen.

Naam	Protocol ontvangen	Instructie ontvangen	Datum/ Handtekening

9. LOGBOEK GEBRUIK BODYCAM'S

DATUM DIENST	BOA	TIJDSTIP UITGIFTE	BODYCAM NUMMER	TIJDSTIP INNAME	BODYCAM INGEZET	PARAAF INNAME
					JA / NEE	
					JA / NEE	
					JA / NEE	
					JA / NEE	
					JA / NEE	

10. FORMAT INZAGEVERZOEK

Volgt later.

Putten, 24 oktober 2023

*Burgemeester en wethouders van Putten,
de secretaris,
mr. FE Contant
de burgemeester,
H.A. Lambooy*